KLAIPĖDOS UNIVERSITETAS 2 1 1 9 5 1 1 5 0

PATVIRTINTA
Rektoriaus 2018 m. sausio 11 d.
įsakymu Nr. 1-037

CIVILINĖS SAUGOS ĮVADINĖ INSTRUKCIJA NR. 193

I. BENDROJI DALIS

1. Įvadinis instruktavimas – tai pirminis minimalus civilinės saugos žinių suteikimas kiekvienam darbuotojui, priimant jį į darbą.

2. Civilinės saugos priemonės yra privalomos visoms valstybės valdymo ir savivaldos institucijoms, visiems ūkio subjektams bei visuomeninėms organizacijoms ir visiems gyventojams.

3. Civilinės saugos organizavimo pagrindas - Lietuvos Respublikos Civilinės saugos įstatymas.

II. PAGRINDINĖS SĄVOKOS

4. **Civilinė sauga** – veikla, apimanti valstybės ir savivaldybių institucijų, visų ūkio subjektų, visuomeninių organizacijų bei gyventojų pasirengimą ekstremaliai situacijai, veiksmus jai susidarius ir padarinių šalinimą, visų valstybės išteklių panaudojimą gyventojams išgyventi, šalies ūkio gyvybingumui palaikyti, turtui ir aplinkai nuo susidariusios ekstremalios situacijos poveikio apsaugoti, aktyviai šiuose procesuose dalyvaujant piliečiams.

5. **Ekstremali situacija** - padėtis, kuri atsiranda dėl gamtinio, techninio, ekologinio ar socialinio pobūdžio priežasčių ar **karo** veiksmų ir sąlygoja staigų bei didelį pavojų žmonių gyvybei ar sveikatai, turtui, gamtai arba žmonių žūtį, sužalojimą ar turtinius nuostolius.

6. **Ekstremalus įvykis** - nustatytus kriterijus pasiekęs ar viršijęs gamtinio, techninio, ekologinio ar socialinio pobūdžio įvykis, keliantis pavojų žmonėms, jų fiziologinėms ar socialinėms gyvenimo sąlygoms, turtui, ūkiui ir aplinkai.

7. **Rizika** - tai tikimybė atsirasti nepageidaujamiems (ekstremaliems) įvykiams (situacijoms), kurie **išprovokuoja** arba gali sukelti žalingas pasekmes.

8. **Gaisras** - tai nekontroliuojamas degimas, sukeliantis materialinius nuostolius, pavojų žmonių sveikatai bei gyvybei.

9. **Cheminė avarija** - tai nenumatytas, staigus įvykis pavojingame objekte arba pervežant pavojingus krovinius (sprogimas, gaisras, pavojingų medžiagų išsiliejimas į aplinką), sukeliantis staigų arba uždelstą pavojų žmonėms ar aplinkai.

10. **Radiacinė avarija** - tai įvykis, kai, eksploatuojant įrengimus ar šaltinius, dėl įvairių priežasčių galima nenumatyta žmonių apšvita, viršijanti didžiausias jonizuojančios spinduliuotės (radiacijos) leistinas apšvitos dozes, bei aplinkos užteršimas radioaktyviomis medžiagomis.

11. **Avarinė apšvita** - tai jonizuojančios spinduliuotės srauto žalingas poveikis žmogui, įvykus radiacinei avarijai.

12. **Išorinė apšvita** susidaro, kai radioaktyvios medžiagos ar jų dalelės veikia žmogų, būdamos ore, iškritusios ant žemės paviršiaus ar nusėdusios ant žmogaus kūno paviršiaus.

13. **Vidinė apšvita** atsiranda, kai radioaktyvių medžiagų dalelės patenka į žmogaus organizmą kvėpuojant, arba vartojant radioaktyviomis medžiagomis užterštą maistą, vandenį.

14. **Jodo profilaktika** - tai jodo preparatų vartojimas, siekiant prisotinti organizmą stabiliuoju jodu.

15. **Stichiniai ir katastrofiniai meteorologiniai reiškiniai** - tai tokie nevaldomi gamtos jėgų sukelti reiškiniai, kurie savo intensyvumu, poveikio būdu, išplitimo zona ir trukme gali padaryti daug žalos ūkiui, turtui, sukelti pavojų žmogaus sveikatai ir gyvybei.

16. **Pavojinga medžiaga** - tai medžiaga (ar jų mišinys), kuri dėl savo cheminių, fizinių ar toksinių (nuodingų) savybių pati arba jungdamasi su kitomis kelia pavojų žmogaus sveikatai, gyvybei ar aplinkai.

17. **Pasekmės (padariniai)** - tai ekstremalaus įvykio (situacijos) žalingas poveikis žmogui, turtui, ūkinei veiklai ir aplinkai, išreikštas kokybiniais bei kiekybiniais rodikliais.

18. **Epidemija** - tai žmonėms pavojingų infekcinių ligų išplitimas tam tikroje teritorijoje. Įvertinimo rodiklis - sergančiųjų skaičius konkrečios teritorijos gyventojų skaičiaus atžvilgiu.

III. EKSTREMALIOS SITUACIJOS

19. **Ekstremalios situacijos skirstomos pagal kilimo priežastis:**

19.1. **Gamtinės** - tai stichiniai ir katastrofiniai hidrometeorologiniai reiškiniai (uraganai, liūtys, potvyniai), miškų ir durpynų gaisrai, masiniai susirgimai, ledo lyčių su žmonėmis atitrūkimas nuo kranto, ir kt..

19.2. **Techninės** - tai įvairių technologinių procesų sutrikimai, dėl kurių kyla avarijos ar katastrofos (gaisrai, sprogimai, pavojingų medžiagų išsiliejimas, įvairios transporto priemonių bei naftotiekio ar dujotiekio avarijos).

19.3. **Ekologinės** - tai oro, vandens telkinių, sausumos ar gyvosios gamtos žymūs kokybiniai ir kiekybiniai pakitimai (radioaktyvus bei ilgalaikis cheminis teritorijos užteršimas, smogo problema, vienos ar kelių gyvūnų ar augalų rūšių išnykimas, kokios nors gyvūnų (vabzdžių) rūšies didelis susikaupimas nedidelėje teritorijoje ir kt.).

19.4. **Socialinės** - tai masinės riaušės, sporto aistruolių eisenos, blokados, provokacijos, diversijos, teroro aktai, o taip pat kariniai veiksmai mūsų šalyje ar kaimyninių valstybių teritorijose.

19.5. **Kitos** - tai įvairūs pavojingi radiniai (radioaktyvios ar cheminės medžiagos, antro pasaulinio karo laikų šaudmenys, sprogmenys).

20. Ekstremalios situacijos pagal išplitimo, reagavimo, nuostolių ir resursų panaudojimo mąstą skirstomos į ribotas, vietines, regionines ir krašto.

IV. DARBUOTOJŲ PERSPĖJIMAS IR INFORMAVIMAS

21. Susidarius ekstremaliai situacijai labai svarbu kuo skubiau informuoti darbuotojus apie kilusią grėsmę. Tam tikslui yra parengta darbuotojų ir gyventojų valdymo grandžių perspėjimo ir informavimo sistema, kurią sudaro:

22. elektros sirenos;

23. valstybinis ir teritorinis radijas, televizija ir kitos žiniasklaidos priemonės;

24. specialūs automobiliai su garso stiprinimo - perdavimo įranga;

25. ūkio subjektuose naudojamos garsinės - signalinės priemonės;

26. transporto priemonių garsinės - signalinės priemonės;

27. telefoninio bei radijo ryšio priemonės;

28. pasiuntiniai.

29. Universitete darbuotojų perspėjimui ir informavimui nelaimės atvejais naudojamos priemonės:

29.1. laidinio radijo imtuvai;

29.2. laidinio ir radijo ryšio telefonai;

29.3. transporto priemonių garsinės - signalinės priemonės;

29.4. pasiuntiniai.

V. CIVILINĖS SAUGOS SIGNALAI

30. Prieš pranešant visus civilinės saugos signalus yra įjungiamos civilinės saugos arba vietinės sirenos. Nustojus gausti sirenoms, per garsiakalbius, radiją, televiziją ir kitomis priemonėmis perskaitomas informacinis pranešimas apie susidariusią ekstremalią situaciją. Todėl darbuotojai, išgirdę sirenų gausmą, privalo išklausyti po to sekantį pranešimą.

31. Pranešimui apie susidariusią ekstremalią situaciją supaprastinti Lietuvos Respublikos Vyriausybė patvirtino aštuonis civilinės saugos signalus:

31.1. Dėmesio visiems!

Tai pagrindinis įspėjamasis garsinis civilinės saugos signalas, perduodamas įjungus centralizuotai valdomas specialiųjų tarnybų sirenas. Juo atkreipiamas gyventojų dėmesys į tai, kad susidarė ypatingos aplinkybės ir jie privalo kuo greičiau įsijungti radiją (I ar II programą, o Klaipėdos apskrityje, kur girdima, radijo stotį *Laluna* transliuojamą 94,9 MHz dažniu) ar televizorių (LTV programą), nes per šias visuomenės informavimo priemones bus perduodamas civilinės saugos signalas bei žodinis pranešimas apie susidariusią padėtį. Šis signalas gali būti skelbiamas iškilus bet kuriai grėsmei.

31.2. Radiacinis pavojus!

Tai tiesioginės radioaktyviojo užteršimo grėsmės signalas.

31.3. Cheminis pavojus!

Juo pranešama apie tiesioginio cheminio užteršimo grėsmę.

31.4. Uragano pavojus!

Juo informuojama apie stichinio ar katastrofinio meteorologinio reiškinio grėsmę.

31.5. Potvynio pavojus!

Tai signalas įspėjantis apie hidrologinio reiškinio - potvynio grėsmę liūčių, sampūtų ar intensyvaus polaidžio metu pakilus upėse vandens lygiui.

31.6. Katastrofinis užtvindymas!

Tai katastrofinio užtvindymo grėsmės dėl avarijos Kauno hidroelektrinės užtvankoje signalas.

31.7. Oro pavojus!

Tai signalas apie tiesioginę priešo aviacijos užpuolimo grėsmę.

31.8. Oro pavojaus atšaukimas!

Tai signalas, pranešantis apie priešo aviacijos antskrydžio pabaigą.

VI. APSAUGOS PRIEMONĖS

32. Apsaugos priemonės - tai visuma asmeninių, kolektyvinių, administracinių priemonių, kurių tikslas užkirsti ar sumažinti žalingą ekstremalios situacijos poveikį žmogui, ūkiui, turtui ir aplinkai.

33. Asmeninės apsaugos priemonės (AAP) skirtos individualiai žmonių apsaugai nuo nuodingų, radioaktyvių ir biologinių medžiagų neigiamo poveikio. Jos skirstomos į kvėpavimo takų apsaugos ir odos apsaugos priemones. Kvėpavimo takų apsaugos priemonės yra izoliuojančios ir filtruojančios. Izoliuojančios priemonės naudoja švarų suspaustą arba žarna paduodamą iš kitos patalpos orą. Naudojant filtruojančius respiratorius, įkvepiamas oras yra išvalomas (filtruojamas) filtruojančiose dėžutėse. Šios priemonės, naudojamos tik tada, kai aplinkos ore yra ne mažiau, kaip 19% deguonies. Odos apsaugai skirti įvairūs izoliuojantys kostiumai bei avalynė, bet dalinai apsaugo ir drabužiai, o ypač iš drėgmei nelaidaus audinio.

34. Kolektyvinės apsaugos priemonės - tai statiniai (gyvenamos ir darbo patalpos, rūsiai, požeminės perėjos, tuneliai ir pan.), kurie gali būti naudojami žmonių apsaugai. Gyventojai gali slėptis ir savo namuose, rūsiuose, prieš tai užsandarinus patalpas: užkamšius vėdinimo angas, langus ir duris apklijavus lipnia juostele.

35. Priklausomai nuo ekstremalios situacijos pobūdžio universiteto administracija gali duoti nurodymą, darbuotojų apsaugai panaudoti administracines patalpas, jas užsandarinus.

36. Kolektyvinės apsaugos priemonių grupei priskiriamas gyventojų perspėjimas - informavimas ir evakuavimas.

37. Administracinės apsaugos priemonės - tai karantinas, gydymas ir vakcinacija, aplinkos nukenksminimas.

38. Universiteto darbuotojai darbo vietose turinčiose profesinės rizikos veiksnių yra aprūpinti asmeninėmis apsauginėmis priemonėmis (tame skaičiuje ir kvėpavimo takų apsaugos priemonėmis), kurios apsaugo nuo kenksmingų ir pavojingų veiksnių poveikio. Šie darbuotojai ekstremalios situacijos atveju, kai būtina naudoti kvėpavimo takų apsaugos priemones, turi naudoti savo asmenines priemones, kurios išduotos jiems pagal asmeninių apsaugos priemonių išdavimo

korteles. Administracijos ir kitiems darbuotojams, kuriems nėra išduotos kvėpavimo takų apsaugos priemonės, ekstremalios situacijos metu bus išduotos universiteto ekstremalių situacijų valdymo grupės vadovo nurodymu.

VII. EKSTREMALIŲ SITUACIJŲ GALIMOS PASEKMĖS IR DARBUOTOJŲ VEIKSMAI

39. **Sprogimas ir gaisras.**

39.1. Klaipėdos universitetas nėra priskirtas prie pavojingų objektų, tačiau pažeidus darbo režimą, netinkamai eksploatuojant elektros įrenginius gali atsirasti tikimybė kilti gaisrui. Gaisrai gali kilti tiek įrenginiuose, tiek ir administraciniuose ar pagalbiniuose statiniuose.

39.2. Pagrindiniai gaisro įvertinimo kriterijai - jo intensyvumas, mastas ir plitimo greitis. Gaisro plitimo aukštyn greitis matuojamas sekundėmis, horizontalia plokštuma - minutėmis, o žemyn - dešimtimis minučių.

39.3. Degimas yra medžiagų oksidavimosi procesas, kurio metu išsiskiria energija, dažniausiai šilumos pavidalu. Pagrindiniai rizikos faktoriai gaisro metu yra dūmų ir toksinių degimo produktų pasklidimas ir aukšta temperatūra. Ugnies sklidimo ir gaisro vystymosi greitis priklauso nuo daugelio faktorių: medžiagų degumo ir degimo metu išskiriamos energijos kiekio, medžiagų fizinės formos (kieta, dujinė, skysta), deguonies kiekio gaisro vietoje.

39.4. Sprogimo rizikos faktoriai yra panašūs į degimo proceso faktorius, tačiau sprogimo metu pagrindinis rizikos faktorius yra didelio slėgio banga, kuri susidaro sprogimo židinyje ir plinta dideliu greičiu. Sprogimo slėgio bangos poveikio zoną patekę žmonės paprastai patiria mirtinas arba sunkias traumas.

39.5. Jei sprogimo vietoje yra degių, labai degių arba ypač degių skysčių, tai kaip sprogimo pasekmė paprastai kyla gaisras.

39.6. Gaisrų arba sprogimo ir gaisro atvejais galimi padariniai:

39.6.1. slėgio bangos ir lekiančių skeveldrų sukeltos žmonių traumos ir aukos;

39.6.2. slėgio bangos sukelti sugriovimai;

39.6.3. įvairių laipsnių žmonių nudegimai;

39.6.4. žmonių apsinuodijimas dūmais, į kurių sudėtį įeina daug nuodingų dujų, gaisro metu susijungiančių į mišinius, žymiai pavojingesnius nei kiekvienos dujos paimtos atskirai ir kurie gali pasklisti dideliais atstumais nuo gaisro vietos;

39.6.5. materialiniai nuostoliai.

39.7. Pastebėjus sprogimą arba gaisrą, nedelsiant pranešti tiesioginiam darbų vadovui, pasišalinti iš gaisro vietos ir vykdyti padalinio vadovo nurodymus. Darbuotojai, priklausantys civilinės saugos formuotėms, kurių nariai kviečiami likviduoti gaisro padarinius, privalo nutraukti vykdomus darbus, pranešti tiesioginiam darbų vadovui, nuvykti į iškvietimo vietą ir vykdyti formuotės, kuriai priklauso, vadovo nurodymus.

40. **Teritorijos tarša pavojingosiomis medžiagomis cheminės avarijos atveju.**

40.1. Pavojingosios medžiagos yra tos, kurioms patekus į atmosferą garų, dujų ar skysčių pavidalu, oras, žemė arba vanduo užteršiamas pavojingomis žmogaus sveikatai ar gyvybei medžiagomis, galinčiomis pakenkti aplinkoje vykstantiems procesams.

40.2. Šios ekstremalios situacijos atveju formuojasi nuodingas debesis (šleifas), kuris slinkdamas pavėjui kelia tiesioginę grėsmę į jį patekusių žmonių sveikatai ir gyvybei. Didžiausią pavojų kelia dujinį būvį (suspaustos dujos) turinčios ar aplinkoje intensyviai garuojančios (amoniakas, chloras ir kt.) nuodingos medžiagos.

40.3. Teritorijos tarša pavojingosiomis medžiagomis galima:

40.3.1. įvykus gamybinėms avarijoms ar kitiems incidentams AB „Klaipėdos jūrų krovinių kompanija", kurioje gali būti sandėliuojamos skystos trąšos ir kitos cheminės medžiagos;

40.3.2. įvykus gaisrui AB „Krovinių terminalas" eksploatuojamuose įrenginiuose;

40.3.3. įvykus avarijoms AB „Lietuvos geležinkeliai" Klaipėdos stoties geležinkelyje, transportuojant pavojingas medžiagas.

40.4. Teritorijos taršos pavojingosiomis medžiagomis atvejais galimi padariniai:

40.4.1. aplinkos oro tarša;

40.4.2. vandens tarša;

40.4.3. dirvožemio grunto, augmenijos ar kitų aplinkos komponentų tarša arba kitoks jiems daromas poveikis;

40.4.4. žmonių apsinuodijimas pavojingosiomis medžiagomis, joms patekus į organizmą pro kvėpavimo takus, virškinamąjį traktą arba odą;

40.4.5. galimas sprogimas ar užsiliepsnojimas.

40.5. Teritorijos taršos pavojingosiomis medžiagomis atvejais galimi pavojingi veiksniai yra deguonies stygius, žalojantis cheminės medžiagos poveikis, sprogimo banga.

40.6. Veiksmai, išgirdus sirenų gausmą ir sužinojus apie universiteto užteršimą pavojingomis cheminėmis medžiagomis:

40.6.1. nutraukti darbą ir vykdyti tiesioginio darbų vadovo nurodymus;

40.6.2. išjungti elektros energiją, užsukti vandenį, dujas, uždaryti langus bei vėdinimo angas;

40.6.3. užsidėti asmeninės kvėpavimo takų apsaugos priemones;

40.6.4. gavus vadovo nurodymą evakuotis, kuo greičiau pasišalinti iš užterštos vietos, einant vadovų nurodyta kryptimi arba statmenai vėjo krypčiai;

40.6.5. gavus nurodymą likti darbo patalpose, skubiai jas užsandarinti (uždaryti langus, vėdinimo angas, duris);

40.6.6. pajutus apsinuodijimo požymius (pykinimą, galvos svaigimą, dusulio priepuolius, koordinacijos sutrikimus ar pan.) kreiptis pagalbos į medicinos darbuotojus.

40.7. Darbuotojai, priklausantys civilinės saugos formuotėms, kurių nariai kviečiami organizuoti užterštos zonos aptvėrimą, neutralizavimą ar kitas funkcijas, privalo nutraukti vykdomus darbus, pranešti tiesioginiam darbų vadovui, nuvykti į iškvietimo vietą ir vykdyti formuotės, kuriai priklauso, vadovo nurodymus.

41. **Radioaktyvus užteršimas**

41.1. Žmogų nuolat veikia gamtinė jonizuojanti spinduliuotė (radiacija). Radiacijos poveikio mes nejaučiame, negirdime, neužuodžiame, bet jos poveikis gyviems organizmams yra labai didelis. Gamtinės radiacijos poveikis gyviems organizmams laikomas nekenksmingu, bet dėl žmogaus veiklos bei avarijų į aplinką gali patekti daugiau radioaktyvių medžiagų. Radiacijos pavojus gali kilti įvykus avarijai kaimyninių šalių atominėse elektrinėse, įvykus avarijai pervežant radioaktyvias medžiagas arba dėl teroristinio akto.

41.2. Pagrindiniai radiacijos poveikio padariniai yra išorinė ir vidinė organizmo apšvita, radioaktyvus teritorijos užteršimas, maisto produktų ir geriamo vandens, turimos technologinės įrangos bei kitų materialinių vertybių užteršimas radionuklidais.

41.3. Išorinė apšvita – apšvita, kurią patiria žmonės, kai juos veikia išorinė jonizuojančioji spinduliuotė dėl radioaktyviųjų medžiagų, patekusių ant kūno ar drabužių, iškritusių ant žemės, pastatų iš praslenkančio radioaktyvaus debesies ar esant lokalinei taršai objektuose, naudojančiuose radioaktyviąsias medžiagas;

41.4. Vidinė apšvita – žmogaus patiriama apšvita, kai į jo organizmą kvėpuojant, su maistu ar vandeniu arba tiesiog per kūno odą patenka radionuklidai;

41.5. Radioaktyvusis spinduliavimas, priklausomai nuo ekspozicinės apšvitinimo dozės dydžio, žmogaus organizme sukelia ūmines arba lėtines ligas, dažniausiai – leukemiją, nevaisingumą, išsigimimą bei galimybę susirgti įvairaus laipsnio spinduline liga.

41.6. Veiksmai:

41.6.1. išgirdus sirenų gausmą ar sutartinį įmonės pavojaus signalą nutraukti darbą ir vykdyti vadovo nurodymus, o esant galimybei įsijungti radiją (stotis „Laluna" 94,4 MHz);

41.6.2. apie pavojų perspėti savo kolegas bei kitus sutiktus žmones;

41.6.3. išjungti elektros energiją, užsukti vandenį, dujas, uždaryti langus bei vėdinimo angas;

41.6.4. pasiimti asmeninės apsaugos priemones;

41.6.5. slėptis mūriniuose pastatuose ir jų rūsiuose, užkamšant vėdinimo angas, durų ir langų plyšius;

41.6.6. jei radioaktyvus užteršimas įvyko dėl atominės elektrinės avarijos, vartoti stabiliojo jodo preparatus.

41.7. Darbuotojai, priklausantys civilinės saugos formuotėms, kurių nariai kviečiami organizuoti radiacinio fono stebėjimą ar kitas funkcijas, privalo pranešti tiesioginiams darbų vadovui, nuvykti į iškvietimo vietą ir vykdyti formuotės, kuriai priklauso, vadovo nurodymus.

42. **Pavojingi hidrometeorologiniai reiškiniai**

42.1. Dažniausiai pasikartojantys pavojingi hidrometeorologiniai reiškiniai yra stiprus vėjas (uraganas, viesulas), lijundra, liūtys, smarki pūga, smarkus speigas, tirštas rūkas, vandens lygis Kuršių mariose 1,5 m ir daugiau aukštesnis už Baltijos jūros lygį („BJ"), miškų gaisrai ir pan. Šių ekstremalių situacijų valdyti negalima, tačiau galima nuspėti jų susidarymą, numatyti jų pobūdį, mąstą, intensyvumą, kryptį. Todėl pranešimas apie artėjančią stichinę grėsmę dažniausiai skelbiamas per visuomenės informavimo priemones (radiją, televiziją) ir spaudą.

42.2. Pagrindiniai padariniai:

42.2.1. kitų sudėtingų situacijų (gaisrų, sprogimų, avarijų technologiniuose įrenginiuose bei komunaliniuose tinkluose ir pan.) išprovokavimas;

42.2.2. pastatų sugriovimas ar sugadinimas;

42.2.4. žmonių sužalojimai ar žūtys;

42.2.5. apsunkintos ar neįmanomos transporto judėjimo sąlygos;

42.2.6. elektros energijos, vandens, šilumos, dujų tiekimo sutrikimai;

42.2.7. ryšio paslaugų teikimo sutrikimai.

42.3. Pavojingi veiksniai pavojingų hidrometeorologinių reiškinių atvejais yra griaunamoji jėga (stiprus vėjas, jūros bangos, žaibai), griūnantys medžiai, statiniai, krentantys daiktai, žema ar aukšta temperatūra, pablogėjęs matomumas ir pan.).

42.4. Rengiantis hidrometeorologiniam reiškiniui, rekomenduojama:

42.4.1. nutraukti darbus aukštumose (ant stogų bei aukštų konstrukcijų);

42.4.2. patikrinti avarinius elektros energijos šaltinius, pasirūpinti kuro, sukaupti vandens atsargas ir pasirengti darbų proceso sustabdymui;

42.4.3. vadovui nurodžius, nutraukti visus darbus universitete;

42.4.6. paliekant universitete darbo vietą - įsitikinti ar patikimai uždaryti langai, orlaidės, durys.

42.5. Prasidėjus hidrometeorologiniam reiškiniui, rekomenduojama:

42.5.1. būti uždarų patalpų viduje, toliau nuo langų;

42.1.2. langus uždengti sunkaus audinio apdangalais;

42.1.3. išjungti elektrą ir vandenį;

42.6. Reiškiniui praėjus, būtina įsitikinti ar nėra padarytų nuostolių, o jei yra – atlikti įvertinimą, duomenis pateikti atsakingam darbuotojui už civilinę saugą.

43. **Teroro aktai - p**asaulyje plečiantis terorizmo veiklai, universitetas gali tapti teroro akto objektu dėl politinės situacijos pasaulyje, Lietuvos Respublikos tarptautinių įsipareigojimų, politinės situacijos Lietuvos Respublikoje ir kitų priežasčių.

44. **Avarijos komunalinėse ar energetinėse sistemose**

44.1. Įvykus avarijai ar incidentui komunalinėse ar energetinėse sistemose galimi šie padariniai:

44.1.1. nutraukiamas arba sutrinka geriamojo ir pramoninio vandens, elektros energijos, šilumos energijos tiekimas vartotojams;

44.1.2. dėl avarijos kanalizacijos tinkluose ir sistemose sutrinka arba nutraukiamos įprastos komunalinės paslaugos;

44.1.3. užkrečiamųjų ligų plitimas, žmonių ligos ir mirties atvejai;

44.1.4. materialiniai nuostoliai.

Darbuotojai turi vykdyti savo padalinio vadovo nurodymus. Darbuotojai, priklausantys civilinės saugos formuotėms, kurių nariai kviečiami atlikti avarijos likvidavimo darbus, privalo pranešti tiesioginiams darbų vadovui, nuvykti į iškvietimo vietą ir vykdyti formuotės, kuriai priklauso, vadovo nurodymus. Darbuotojai, nesusiję su avarijos likvidavimu, gali būti išleisti iš darbo tol, kol ims veikti komunalinės ir energetinės sistemos.

VIII. EVAKUAVIMO TVARKA

45. Atsižvelgiant į ekstremalios situacijos mastą ir pavojų darbuotojams, sprendimus dėl darbuotojų evakavimo priima Klaipėdos miesto savivaldybės meras ir universiteto rektorius, o atskirais atvejais sprendimą dėl skubaus žmonių iškeldinimo iš ekstremalaus įvykio židinio priima Klaipėdos miesto priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos arba policijos pareigūnai.

46. Iš universiteto darbuotojai evakuojami, vadovaujantis rektoriaus patvirtinta Darbuotojų evakavimo organizavimo tvarka:

46.1. Gavę nurodymą evakuotis visi darbuotojai pasiima asmeninius daiktus bei apsaugos priemones, uždaro langus, orlaides, vėdinimo angas, išjungia elektrinius prietaisus, užsuka vandenį ir organizuotai išeina į iš anksto nurodytą (-as) susirinkimo vietą (-as);

46.2. Padalinio vadovas ar kitas paskirtas asmuo, palikdamas patalpas, privalo įsitikinti ar visi darbuotojai išėjo;

46.3. Iš susirinkimo vietų evakavimo vadovų nurodymu, darbuotojai pėsčiomis ar specialiai tam skirtu transportu vyksta į nurodytą nepavojingą vietą.

IX. CIVILINĖS SAUGOS ORGANIZAVIMAS UNIVERSITETE

47. Klaipėdos universitete atsakingas darbuotojas už civilinės saugos priemonių organizavimą vykdo šias funkcijas:

47.1. atsako už civilinės saugos parengtį savo vadovaujamame objekte;

47.2. perspėja ir informuoja darbuotojus apie pavojų;

47.3. prognozuoja ekstremalias situacijas ir planuoja prevencines priemones;

47.4. rengia civilinės saugos parengties ekstremalioms situacijoms planus;

47.5. organizuoja darbuotojų aprūpinimą asmeninėmis ir kolektyvinėmis apsaugos priemonėmis;

47.6. prireikus organizuoja darbuotojų evakavimą, pirminius gelbėjimo darbus ir jiems vadovauja;

47.7. bendradarbiauja su valstybės ir savivaldybių institucijomis dėl jų civilinės saugos parengties ekstremalioms situacijoms planų rengimo bei šiuose planuose numatytų užduočių atlikimo.

X. DARBUOTOJŲ TEISĖS IR PAREIGOS CIVILINĖS SAUGOS SRITYJE

48. Klaipėdos universiteto darbuotojai ekstremalių situacijų ar jų pavojaus atvejais turi teisę į gyvybės ir sveikatos apsaugą, materialinę ir finansinę paramą, taip pat gauti informaciją apie galimą pavojų.

49. Klaipėdos universiteto darbuotojų pareigos civilinės saugos srityje:

49.1. laikytis civilinę saugą reglamentuojančių įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimų;

49.2. žinoti civilinės saugos signalus ir mokėti elgtis juos išgirdus;

49.3. pranešti civilinės saugos ir gelbėjimo sistemos tarnyboms apie susidariusią ekstremalią situaciją arba šios situacijos grėsmę;

49.4. vykdyti civilinės saugos pareigūnų nurodymus ir aktyviai dalyvauti likviduojant ekstremalių įvykių sukeltus padarinius.

50. Asmenys, pažeidę civilinės saugos įstatymo reikalavimus, atsako Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka.

Parengė:

Infrastruktūros eksploatavimo energetikas Vytautas Songaila